

Правове регулювання цифровізації публічного управління в Європейському Союзі

Валерія Рядінська¹, Плугатар Тетяна²

Опубліковано	Секція	УДК
30.01.2025	Право	342.9:004ЄС

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14869566>

Анотація. В статті проаналізовано правове регулювання цифровізації публічного управління в ЄС на наднаціональному рівні після прийняття Європейської стратегії цифрового єдиного ринку (DSMS), яку було ухвалено з метою покращення доступу до цифрових товарів та послуг по всьому ЄС, створення відповідних умов для розвитку цифрових мереж та послуг, максимального сприяння запровадженню цифрових технологій, в тому числі і в публічному управлінні, впровадження єдиної системи електронного урядування в усіх країнах ЄС. Зазначено, що DSMS стала підґрунтям для подальшого розвитку впровадження цифровізації в публічне управління в ЄС, зокрема для прийняття програми «Цифрова Європа 2021 – 2027», спрямованої на розвиток цифрової інфраструктури, технологій, підтримку електронного уряду та впровадження цифровізації в публічне управління. Вказано, що схвалення програми обумовило прийняття Парламентом ЄС та Радою Європи низки нормативних актів щодо впровадження цифровізації в діяльність органів публічної адміністрації в ЄС на наднаціональному рівні. На підставі аналізу цих нормативних актів констатовано, що в країнах ЄС законодавство повинно формуватися таким чином, щоб встановлювати вимоги та єдині стандарти щодо захисту персональних даних, які повинні виконувати всі суб'єкти (в тому числі і органи публічної адміністрації), що працюють з персональними даними громадян ЄС; забезпечувати вимоги щодо кібербезпеки; надавати державні послуги через єдиний портал; взаємно визнавати цифрові ідентифікатори; забезпечувати доступність веб-сайтів і мобільних застосунків органів публічної адміністрації для всіх категорій громадян, в тому числі для маломобільних осіб; стимулювати розвиток Інтернету речей; забезпечувати права користувачів змінювати провайдерів без втрати доступу до державних сервісів; сприяти використанню відкритих даних сектору публічного управління, створювати органами публічної адміністрації своїх даних відкритими, стандартизованими та доступними.

Ключові слова: цифровізація, публічне управління, електронне урядування, правове регулювання, органи публічної адміністрації, цифрові технології, Європейський Союз.

¹ професор кафедри кримінального права, кримінології, цивільного та господарського права Вищого навчального закладу «Національна академія управління» доктор юридичних наук, професор ORCID ID 0000-0002-2210-5933

² кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, учений секретар секретаріату вченої ради Державного науково-дослідного інституту Міністерства внутрішніх справ України, м. Київ, Україна <https://orcid.org/0000-0003-2082-5790>

Legal regulation of the digitalization of public administration in the European Union

Annotation. The article analyzes the legal regulation of the digitalization of public administration in the EU at the supranational level following the adoption of the European Digital Single Market Strategy (DSMS). This strategy was introduced to enhance access to digital goods and services across the EU, create favorable conditions for the development of digital networks and services, and maximize support for the implementation of digital technologies, including in public administration. Additionally, it aimed at establishing a unified e-government system in all EU countries. It is noted that the DSMS laid the foundation for the further development of digitalization in public administration within the EU, particularly for the adoption of the "Digital Europe 2021–2027" program. This program focuses on the development of digital infrastructure, technologies, e-government support, and the implementation of digitalization in public administration. The article highlights that the approval of this program led to the adoption of several regulatory acts by the European Parliament and the Council of Europe regarding the implementation of digitalization in public administration at the supranational level. Based on the analysis of these regulations, it is concluded that EU countries should shape their legislation to establish requirements and uniform standards for the protection of personal data, which all entities (including public administration bodies) handling the personal data of EU citizens must comply with. Additionally, legislation should ensure cybersecurity requirements, provide public services through a unified portal, mutually recognize digital identifiers, guarantee the accessibility of public administration websites and mobile applications for all categories of citizens (including persons with limited mobility), promote the development of the Internet of Things, safeguard users' rights to switch providers without losing access to public services, encourage the use of open public sector data, and mandate that public administration bodies make their data open, standardized, and accessible.

Keywords: digitalization, public administration, e-government, legal regulation, public administration bodies, digital technologies, European Union.

Вступ

Цифровізація як світовий тренд розвитку суспільства впливає на всі сфери життя, в тому числі – на публічне управління, діяльність органів публічної адміністрації в нашій країні. Реальні переваги, які надають впровадження інструментів цифровізації (насамперед, економічна та управлінська ефективність), попит суспільства та бізнесу на цифровізацію державних послуг, подальший розвиток технологій, глобальні тенденції, COVID-19, збройна агресія Російської Федерації та інші фактори обумовлюють подальше впровадження інструментів цифровізації в публічне управління та діяльність органів публічної адміністрації як напрям розвитку України.

Проблемам цифровізації публічного управління в Україні приділяли свою увагу Н. Атаманова, І. Луначенко [1, с. 8], С. Квітка [2, с. 132], Н. Костенюк, І. Макарова, Ю. Пігарев, Л. Сметаніна [3, с. 48], І. Лопушинський [4], П. Польовий [5, с. 38], Г. Разумей, М. Разумей [6, с. 140], О. Савченко [7, с. 107], А. Сурай [8, с. 120], В. Сиротін [9, с. 5], Н. Чередніченко [10], С. Чорний [11, с. 225] та інші, які до таких проблем, серед іншого, відносять неналежне правове регулювання цього процесу в нашій країні.

Незважаючи на те, що Україна пройшла значний шлях з правового врегулювання впровадження інструментів цифровізації в діяльність органів публічної адміністрації, цей процес ще далеко не завершений. Враховуючи вимоги Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (англ. Association Agreement

between the European Union and the European Atomic Energy Community and their member states, of the one part, and Ukraine, of the other part), якими передбачається відповідність політики України Єдиному цифровому ринку ЄС (англ. Digital Single Market, DSM), впровадження європейських стандартів в Україні у сфері електронного урядування та цифрових послуг для громадян і бізнесу тощо (в тому числі у сфері публічного управління) є зобов'язаннями нашої країни. Для того, щоб визначити, які саме стандарти передбачає законодавство ЄС в зазначеній сфері, необхідно проаналізувати правове регулювання цифровізації публічного управління в Європейському Союзі і визначити основні аспекти, на врегулювання яких спрямовані їх норми, оскільки саме вони повинні слугувати векторами подальшого розвитку українського законодавства щодо цифровізації публічного управління.

Цифровізація публічного управління стала можливою лише після створення умов (як технологічних, так і правових) для формування інформаційного суспільства та впровадження електронного урядування, що відбулося в країнах ЄС в період з 90-х років ХХ сторіччя до 2015 року. Дослідженню правового регулювання формування інформаційного суспільства та впровадження електронного урядування в ЄС присвячували свої дослідження О. Каненберг-Сандул, В. Форманюк [12, с. 225], О. Засенко [13, с. 160], І. Семенченко [14], Л. Сопільник, М. Микитюк [15] та інші, які детально аналізували нормативну базу з цього питання, тому нашу увагу ми зосередимо на дослідженні розвитку правового регулювання цифровізації публічного управління в ЄС після 2015 року, коли було прийнято Європейську стратегію цифрового єдиного ринку (англ. Digital Single Market Strategy, DSMS), ухвалену з метою покращення доступу до цифрових товарів та послуг по всьому ЄС, створення відповідних умов для розвитку цифрових мереж та послуг, максимального сприяння запровадженню цифрових технологій, в тому числі і в публічному управлінні, впровадження єдиної системи електронного урядування в усіх країнах ЄС [16].

Отже, метою нашої статті є аналіз правового регулювання цифровізації публічного управління в ЄС на наднаціональному рівні після ухвалення DSMS.

DSMS стала підґрунтям для подальшого розвитку впровадження цифровізації в публічне управління, зокрема для прийняття 20 квітня 2021 року Регламенту (ЄС) 2021/694 Європейського Парламенту та Ради Європи про створення програми «Цифрова Європа» та скасування Рішення (ЄС) 2015/2240. Цим нормативно-правовим актом було ухвалено створення програми ЄС Цифрова Європа, 2021–2027 (англ. Digital Europe Programme 2021–2027), спрямованої на розвиток цифрової інфраструктури, технологій, підтримку електронного уряду та впровадження цифровізації в публічне управління [17].

В свою чергу, прийняття Програми Цифрова Європа 2021–2027 обумовило прийняття Парламентом ЄС та Радою Європи ряду нормативних актів, спрямованих на впровадження цифровізації в публічне управління:

Регламенту про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) 2016/679 (англ. General Data Protection Regulation, GDPR) від 27 квітня 2016 року, яким встановлено єдині правила для захисту персональних даних у всіх країнах ЄС, що повинні виконувати всі суб'єкти (в тому числі і державні органи), які працюють з персональними даними громадян ЄС [18];

Директиви (ЄС) 2016/1148 про заходи для забезпечення високого рівня безпеки мереж та інформаційних систем у межах ЄС (англ. Network and Information Security Directive, NIS), яка була спрямована на підвищення рівня захисту мережевих та інформаційних систем, зокрема у сфері публічного управління, критичної інфраструктури та цифрових послуг (на сьогодні втратила чинність у зв'язку з прийняттям Директиви (ЄС) 2022/2555 від 14 грудня 2022 року про заходи для

досягнення високого спільного рівня кібербезпеки у всьому Союзі, що вносить зміни до Регламенту (ЄС) № 910/2014 та Директиви (ЄС) 2018/1972 та скасовує Директиву (ЄС) 2016/1148 [19];

Директиви (ЄС) 2016/2102 Європейського Парламенту та Ради ЄС від 26 жовтня 2016 року про доступність веб-сайтів і мобільних застосунків органів державного сектору (англ. Web Accessibility Directive), де передбачалось забезпечення доступності до послуг, які надаються органами публічного адміністрування, в тому числі інвалідам та іншим маломобільним категоріям населення і встановлювалися вимоги щодо відповідності вебресурсів державних установ стандарту WCAG 2.1 [20];

Регламенту (ЄС) 2018/1724 про створення єдиного цифрового порталу від 2 жовтня 2018 року, норми якого врегульовують створення загальноєвропейського єдиного цифрового порталу (англ. Single Digital Gateway, SDG), який дає змогу отримувати державні послуги в електронному вигляді в будь-якій країні ЄС; зобов'язує країни ЄС зробити електронними такі державні послуги як реєстрація народження, шлюбу, смерті; реєстрація бізнесу та податкових номерів; отримання дозволів на роботу, освіту, проживання; соціальні виплати, пенсії та медичні послуги; автомобільна реєстрація та отримання водійських прав; отримання окремих освітніх послуг тощо; передбачає впровадження механізмів для реалізації принципу Once-Only Principle (надання інформації лише один раз) шляхом забезпечення автоматичного обміну інформацією між національними реєстрами без необхідності повторного введення даних; забезпечує доступність будь-яких електронних державних послуг для іноземних користувачів (фізичних та юридичних осіб ЄС); встановлює вимогу до багатомовності цифрових державних сервісів (наявність інтерфейсу однією з офіційних мов ЄС, окрім національної мови країни, або автоматичного перекладу); встановлює стандарти безпеки (відповідність GDPR), цифрової ідентифікації (відповідність eIDAS) та інклюзивності (відповідність WCAG 2.1); вимагає створення в країні єдиного національного контактного центру для підтримки цифрового порталу [21];

Директиви (ЄС) 2018/1972 Європейського Парламенту та Ради ЄС від 11 грудня 2018 року, що встановлює Європейський кодекс електронних комунікацій (та скасовує Директиви 2002/19/ЄС, 2002/20/ЄС, 2002/21/ЄС і 2002/22/ЄС) (англ. European Electronic Communications Code, EЕСС), якою було відмінено чотири попередніх директиви ЄС щодо запровадження електронних комунікацій і встановлено єдині стандарти до створення законодавчої бази щодо цифровізації, в тому числі у сфері публічного управління [22]. ЕЕСС встановлює такі вимоги у цій сфері: гармонізація правил для отримання цифрових державних послуг; забезпечення безбар'єрності доступу до державних онлайн-сервісів в межах ЄС; інтеграція органів публічного управління різних країн ЄС в загальноєвропейську систему електронних комунікацій; стимулювання розвитку Інтернету речей (IoT) в урядових сервісах (розумні міста, транспорт, безпека); забезпечення єдиних стандартів для цифрових державних платформ, що гарантує захищеність персональних даних громадян (сумісність із GDPR); застосування безпечних цифрових ідентифікаційних систем (eIDAS) для онлайн-взаємодії з громадянами; гарантування права на цифровий доступ до державних послуг та їх доступність для всіх громадян, в тому числі для осіб з інвалідністю (WCAG 2.1); забезпечення права громадян змінювати провайдерів цифрових послуг без втрати доступу до державних сервісів; застосування захищених каналів комунікацій та систем реагування на кіберзагрози [22];

Директиви (ЄС) 2019/882 про вимоги до доступності продуктів і послуг (Європейський акт про доступність) (англ. European Accessibility Act, ЕАА) від 17 квітня 2019 року, яка встановлює уніфіковані вимоги до доступності цифрових продуктів і послуг, включаючи ті, що надаються органами публічного адміністрування для всіх

громадян, включаючи маломобільні категорії населення, з метою забезпечення інклюзивності цифрових послуг (набуває чинності з 28 червня 2025 року) [23];

Директиви (ЄС) 2019/1024 Європейського парламенту та Ради ЄС від 20 червня 2019 року щодо відкритих даних та повторного використання інформації публічного сектору (англ. Open Data Directive), де закріплювалися положення щодо сприяння використанню відкритих даних державного сектору для цифрових послуг, зобов'язання державних органів робити свої дані відкритими, стандартизованими та доступними онлайн, щоб особи могли надавати свої дані один раз [24];

Регламенту (ЄС) 2019/881 про Агентство Європейського Союзу з кібербезпеки та сертифікацію кібербезпеки інформаційно-комунікаційних технологій (англ. Cybersecurity Act, CA) від 17 квітня 2019 року, яким визначається правовий статус Агенства ЄС з кібербезпеки (ENISA), яке стає ключовим координатором з кібербезпеки в ЄС, розробляє та встановлює стандарти кіберзахисту для ІТ-продуктів, яких повинні дотримуватися органи публічного управління при створенні державних порталів, реєстрів, сервісів тощо [25];

Регламенту (ЄС) 2021/1153 від 7 липня 2021 року, що встановлює Механізм «З'єднуючи Європу» та скасовує Регламент (ЄС) № 1316/2013 і (ЄС) № 283/2014 (англ. Connecting Europe Facility, CEF), яким передбачається ряд заходів, спрямованих на розбудову цифрової інфраструктури, надання цифрових послуг органами публічної адміністрації у загальноєвропейському просторі, забезпечення взаємодії між національними цифровими системами [26];

Регламенту (ЄС) 2022/2065 Європейського Парламенту та Ради від 19 жовтня 2022 року про єдиний ринок цифрових послуг та внесення змін до Директиви 2000/31/ЄС (англ. Digital Services Act, DSA), де встановлюються стандарти для онлайн-послуг і платформ, які використовуються при взаємодії з громадянами та органами публічної адміністрації і спрямований на цифрову трансформацію публічного управління в ЄС, забезпечення безпеки, доступності та ефективності цифрових послуг [27];

Директиви (ЄС) 2022/2555 від 14 грудня 2022 року про заходи для досягнення високого спільного рівня кібербезпеки у всьому Союзі, що вносить зміни до Регламенту (ЄС) № 910/2014 та Директиви (ЄС) 2018/1972 та скасовує Директиву (ЄС) 2016/1148 (Директива NIS2 (EU Directive 2022/2555)), в якій встановлюються єдині стандарти кібербезпеки для всіх державних органів, відповідальність державних установ за захист персональних даних громадян, обов'язкові протоколи реагування на кібератаки у державному секторі, заходи міжнародної співпраці у сфері кібербезпеки та боротьби з кіберзагрозами [28];

Регламенту про цифрові ринки (Digital Markets Act, DMA, Регламент (ЄС) 2022/1925) від 12 жовтня 2022 року (набув чинності 2 травня 2023 року), спрямований на регулювання діяльності «gatekeepers» – великих технологічних компаній, які контролюють значні цифрові екосистеми та виконують роль посередників між користувачами, бізнесом та органами державної влади (великі пошукові системи (Google, Bing тощо), соціальні мережі (Facebook, Instagram, LinkedIn тощо), цифрові маркетплейси (Amazon, Apple App Store, Google Play тощо), хмарні сервіси та рекламні платформи (Google Ads, Microsoft Azure тощо), месенджери (WhatsApp, Messenger, Zoom тощо) і т.ін.), з метою створення справедливих умов конкуренції у цифровому середовищі та запобігти зловживанням з боку великих цифрових платформ. В аспекті цифровізації публічних послуг, в зазначеному Регламенті передбачається, що gatekeepers зобов'язані відкривати свої алгоритми та дані для державних органів, що допомагає у створенні аналітичних інструментів для управління соціальною, економічною та безпековою ситуацією [29].

Регламенту про цифрові послуги (англ. Digital Services Act, DSA, 2022/2065) від 19 жовтня 2022 року, положення якого набули чинності з 16 листопада 2022 року для

великих цифрових платформ (англ. Very Large Online Platforms, VLOPs), а з 17 лютого 2024 року – для всіх інших цифрових сервісів. Норми цього нормативного акту доповнюють Регламент про цифрові ринки, ними також передбачається, що цифрові платформи повинні відкривати свої алгоритми та дані для державних органів [30].

На підставі аналізу норм зазначених нормативних актів констатуємо, що на після прийняття DSMS і до сьогодні правове регулювання цифровізації у сфері публічного управління в Європейському Союзі передбачає, що в країнах ЄС законодавство повинно формуватися таким чином, щоб встановлювати вимоги та єдині стандарти щодо:

- захисту персональних даних, які повинні виконувати всі суб'єкти (в тому числі і органи публічної адміністрації), які працюють з персональними даними громадян ЄС відповідно до вимог GDPR;
- забезпечення доступності веб-сайтів і мобільних застосунків органів публічної адміністрації для інвалідів та інших категорій маломобільних осіб населення (інклюзивність цифровізації) (відповідність WCAG 2.1);
- створення умов для функціонування норми загальноєвропейського єдиного цифрового порталу (SDG), який дає змогу отримувати державні послуги в електронному вигляді в будь-якій країні ЄС;
- забезпечення вимог кібербезпеки в діяльності органів публічної адміністрації (відповідно до вимог NIS2, Cybersecurity Act), взаємного визнання цифрових ідентифікаторів (відповідність eIDAS);
- впровадження механізмів для реалізації принципу Once-Only Principle (надання інформації лише один раз) шляхом забезпечення автоматичного обміну інформацією між національними реєстрами без необхідності повторного введення даних;
- доступність електронних державних послуг в будь-якій країні ЄС для іноземних користувачів (фізичних та юридичних осіб ЄС);
- забезпечення багатомовності цифрових державних сервісів (наявність інтерфейсу однією з офіційних мов ЄС, окрім національної мови країни, або автоматичного перекладу);
- стимулювання розвитку Інтернету речей (IoT);
- забезпечення права користувачів змінювати провайдерів без втрати доступу до державних сервісів; сприяння використанню відкритих даних державного сектору, створення державними органами своїх даних відкритими, стандартизованими та доступними онлайн.

Список використаних джерел

1. Атаманова Н., Луначенко І. До питання цифровізації публічного управління в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2024 № 68. С. 4–11. URL. <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc68/3.pdf>
2. Квітка, С. Цифрові трансформації як сучасний тренд періодичного циклу розвитку суспільства. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. Спецвипуск. 2020. С. 131–134. URL. <http://doi.org/10.36.030/2664-3618-2020-si-131-134>
3. Костенюк Н., Макарова І., Пігарєв Ю., Сметаніна Л. Цифровізація публічного управління: вітчизняний досвід. Теоретичні та прикладні питання державотворення. 2021. № 26. С. 41–50. URL: <http://taais.oridu.odessa.ua/article/view/239001>.
4. Лопушинський І.В. «Цифровізація» як основа державного управління на шляху трансформації та реформування українського суспільства. Теорія та практика

- державного управління і місцевого самоврядування. 2018. №2. URL: http://el-zbirnudu.at.ua/2018_2/20.pdf.
5. Польовий П.В. Модернізація публічного управління в умовах розвитку цифрового суспільства. Механізми публічного управління. Вісник Академії митної служби України. Серія: Державне управління. 2021. № 2 (29). С. 37–43.
 6. Разумей Г.Ю., Разумей М.М. Діджиталізація публічного управління як складник цифрової трансформації України. Публічне управління та митне адміністрування, 2020. № 2 (25). С. 139–145.
 7. Савченко О. С. Проблеми запровадження цифровізації у систему публічного управління. Таврійський науковий вісник. Серія: публічне управління та адміністрування. 2022. № 3. С. 102–108. URL: <http://journals.ksauniv.ks.ua/index.php/public/article/view/252>
 8. Сурай А. Цифровізація публічного управління в Україні: організаційний аспект. Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення. 2024. № 7. С. 116–124. URL: <https://pa.journal.in.ua/index.php/pa/article/view/128/13>
 9. Сиротін В. Д. Цифрові тренди у сфері публічного управління. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2023. № 10. С. 1–8. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2023-10-02-05>.
 10. Чередніченко Н.С. Цифровізація державного управління. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/354.pdf>
 11. Чорний С.В. Поняття та перспективи розвитку цифровізації у сфері публічного управління. Київський часопис права. 2021. № 4. С. 224–229.
 12. Каненберг-Сандул О, Форманюк В. Особливості правового регулювання електронного уряду в ЄС. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/50821b31-574d-4a2e-b0bd-64356f0d7aed/content>
 13. Засенко О. Ю. Організаційно-економічні механізми єдиного цифрового ринку країн ЄС. Стратегія розвитку України. 2017. № 4. С. 159–164.
 14. Семенченко І. Ю. Діяльність органів ЄС у сфері ІКТ. Національний університет «Львівська політехніка». URL: <http://www.rusnauka.com/14 NPRT 2010/Pravo/67035.doc.htm>
 15. Сопільник Л. І., Микитюк М. А. Європейські стандарти в інформаційно-правовому забезпеченні електронного урядування. Академічні візії. 2023. № 16. <file:///C:/Users/v.riadinska/Downloads/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf>
 16. The Digital Europe Programme. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/digital-programme>
 17. Digital Single Market Strategy. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/page-not-found>
 18. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>
 19. Directive (EU) 2016/1148 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2016 concerning measures for a high common level of security of network and information systems across the Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/1148/oj/eng>
 20. Directive (EU) 2016/2102 of the European Parliament and of the Council of 26 October 2016 on the accessibility of the websites and mobile applications of public sector bodies. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016L2102>
 21. Regulation (EU) 2018/1724 of the European Parliament and of the Council of 2 October 2018 establishing a single digital gateway to provide access to information, to procedures

- and to assistance and problem-solving services and amending Regulation (EU) № 1024/2012. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1724/oj/eng>
22. Directive (EU) 2018/1972 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 establishing the European Electronic Communications Code. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018L1972>
23. Directive (EU) 2019/882 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on the accessibility requirements for products and services. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/UK/TXT/?uri=CELEX:32019L0882>
24. Directive (EU) 2019/1024 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on open data and the re-use of public sector information. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019L1024>
25. Regulation (EU) 2019/881 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on ENISA (the European Union Agency for Cybersecurity) and on information and communications technology cybersecurity certification and repealing Regulation (EU) No 526/2013 (Cybersecurity Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj/eng>
26. Regulation (EU) 2021/1153 of the European Parliament and of the Council of 7 July 2021 establishing the Connecting Europe Facility and repealing Regulations (EU) No 1316/2013 and (EU) No 283/2014. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1153>
27. Regulation (EU) 2021/1153 of the European Parliament and of the Council of 7 July 2021 establishing the Connecting Europe Facility and repealing Regulations (EU) No 1316/2013 and (EU) No 283/2014. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1153>
28. Directive (EU) 2022/2555 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union, amending Regulation (EU) No 910/2014 and Directive (EU) 2018/1972, and repealing Directive (EU) 2016/1148 (NIS 2 Directive). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022L2555>
29. Regulation (EU) 2022/1925 of the European Parliament and of the Council of 14 September 2022 on contestable and fair markets in the digital sector and amending Directives (EU) 2019/1937 and (EU) 2020/1828 (Digital Markets Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/UK/TXT/?uri=CELEX:32022R1925>
30. Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022R2065>